אלא מחוץ לתחום קאתא. וכו׳ כיוס: והא אשכחיה רב ששת כו׳. ומי כו׳ כיוס אמאי נמשיל ליה לי קדושה אחת לו׳ ב׳ קדושות: דקא מפשי. נכריס ומייתי אמר הני ודאי מדעתא דישראל מפשי ומייתו ואסר להו: בני גננא. קוסרי כילות נחתניס ונותניס שם הדס: לפי שאינן בני תורה. ואתו לזלזולי כיוס טוב שני:

אלא מחוץ לתחום אתא מאן דאכל [ה] סבר [ו] הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומאן דלא אכל סבר [ז]כל דאתי לבי ריש גלותא אדעתא דכולהו רבנן אתי והא אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל וא״ל (ח) [ט] לא היו דברים מעולם ההוא ליפתא דאתי למחזא נפק רבא חזיא דכמישא שרא רבא למיזבן מיניה אמר הא ודאי מאיתמול נעקרה מאי אמרת מחוץ לתחום אתיא [י]הבא בשביל ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר וכל שכן האי דאדעתא דנכרים אתא כיון דחזא דקא מפשי ומייתי להו אסר להו: הנהו בני גננא דגזו להו [יא] אסא בי״ט שני לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי ביה לאלתר א״ל רבא בר תחליפא לרבינא ליסר להו מר מפני שאינן בני תורה [יב] מתקיף לה רב שמעיה טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי והא בעינן בכדי שיעשו אזלו שיילוה לרבא אמר להו [יג]בעינן בכדי שיעשו: ר׳ דוסא אומר העובר לפני התיבה כו׳: אמר רבה כי הוינן בי רב הונא איבעיא לן מהו להזכיר של ראש חדש בראש השנה כיון דחלוקין במוספין אמרינן [יד] או דילמא זכרון אחד עולה לכאן ולכאן אמר לן תניתוה רבי דוסא אומר העובר לפני התיבה כו׳ מאי לאו להזכיר לא להתנות הכי נמי מסתברא מדקתני בברייתא וכן היה ר׳ דוסא עושה בראשי חדשים של כל השנה

כולה ולא הודו לו אי אמרת בשלמא להתנות משום הכי לא הודו לו אלא אי אמרת להזכיר אמאי לא הודו לו ואלא מאי להתנות למה לי לאיפלוגי בתרתי צריכא דאי אשמעינן ר״ה הוה אמינא בהא קאמרי רבנן דלא [טו] משום דאתי לזלזולי ביה אבל בראשי חדשים של כל השנה כולה אימא מודו ליה לר׳ דוסא ואי אתמר בהא בהא קאמר ר׳ דוסא אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא מיתיבי [טז] ראש השנה שחל להיות בשבת בית שמאי אומרים מתפלל עשר ובית הלל אומרים [יח]מתפלל תשע ואם איתא בית שמאי אחת עשרה מבעי ליה אמר

לית ליה בכדי שיעשו כלל אפילו ב״ט ראשון או שמא לית ליה ב״ט ראשון שהוא מלאוריתא בכדי שיעשו במועלמי י״ט שני ומבטל בשבת אמאי שפיר דיאכל דליכא למיגזר אטו שמא יבטל בשבת ולפי טעם זה היה צריך להמתין במועלמי י״ט שני כשיעור [שילך] ויתלוש ויביא דאי כדי שיתלוש לבד איכא למיחש שמא יאמר לנכרי ב״ט לתלוש כדי שיאכל במועלמי י״ט אחר שעה מועטת ושמא יש לומר דכולי האי לא התמירו חכמים וליגב״א אומר דמירושלמי (יא) דגלה משמע דטעם כדי שיעשו כדפרש״י דתניא התם לא תמלא אשה קדירה עסקיות ותורמוסין ותתנם לתוך התנור עם תשיכה ואם עשתה כן למועלמי שבת אסורין בכדי שיעשו ומפרש התם בתר הכי מפני שהניחת שבת עליו וכיון דממתין בכדי שיעשו אינו נהנה ממלאכת שבת כלום ובשבת וי״ט אף לפרש״י אסור מזה לזה אף בדבר הבא מתוך לתחום בשביל ישראל ובדבר הניצוד והנלקט אפילו שלא בא בשביל ישראל יש לאסור בשבת וי״ט משום הכנה מידי דהוה אפילה שנולדה מה אסורה בזה וכן משמע בריש בילה (ד׳ ד.) דמשמע התם דרב דאסר בילה אסר גמי עניים שנאכו מן הדקל ושירי מדורה ושירי פחילה ושמן שכבה בשבת ומפרש [יב] מירושלמי [יג] דרב אוסר להדליק בי״ט והכלכות גדולות והכלכות י״ט כתב דאע״ג דדבר הניצוד והנלקט בי״ט בשביל ישראל אסור עד מוצאי י״ט שני בדבר הבא מתוך לתחוס בשביל ישראל שרי בי״ט שני מידי דהוה אפילה שנולדה מה מותרת בזה ונראה שדקדקו מדקאמר בתין לדין (שם ד׳ מד:) ולערב אסורים בכדי שיעשו אתם יש [במינו] במחובר ולא קאמר גמי על הבא מתוך לתחוס משמע דאין צריך בו בכדי שיעשו וטעמא משום דבתחוס הקילו כעין שהקילו לענין הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לבילה ולאי לא מדמיין דבבילה לא שייך שמא יאמר לנכרי כמו בדבר הבא מתוך לתחוס: **אדעתא** דכולהו רבנן קאתו. נראה לריצב״א דהכי הלכתא דקיימא לן כרב ששת כלפי רב נחמן בתיסורי [יד] וכלפי רב חסדא גמי הלכתא כוותיה שהיה גדול ממנו כדאשכחן בכמה דוכתי [טו] בעי רב חסדא מרב ששת ובפ׳ הדר (לקמן ד׳ סז.) גמי אמר רב חסדא ורב ששת כי הוו פגעו אהדדי רב חסדא מירתע שפותיה ממתני׳ דרב ששת ורב ששת מירתע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא ואמר בסוף הוריות (ד׳ יד.) סיני ועוקר הרים סיני עדיף דהכל צריכין למרי מיניה הלכך דבר הבא מתוך לתחוס בשביל ישראל אסור לכל בני ביתו לאכול דאדעתא דכולהו רבנן קאתי:

הא ודאי מאתמול נעקרה. אבל אי היום נעקרה אסור אע״ג דאדעתא דנכרים אתו וטעמא משום מוקצה ואפילו לר״ש בלית ליה מוקצה הכא מודה כיון דלא נקטן מאתמול אקציתו ודמי לגרוגרות ולמוקין [יז] וכן משמע בריש המביא בילה (ד׳ ג:) דכל היכא דאין יושב ומצפה אית ליה לר״ש מוקצה וכן פירש הקונטרס בריש אין נדין (שם ד׳ כד:) גבי נכרי שהביא דורון לישראל וא״ת דבפ״ק דחולין (ד׳ יד.) גבי השוחט בשבת משמע דלא הוי מוקצה לר״ש ואפילו לר׳ יהודה בעי למימר מעיקרא דלא הוי מוקצה ול״ל דמיירי ביושב ומצפה שמא ישחטנו תרש שוטה וקטן ואחרים רואין אותו [יח] וא״ת למה ליה טעמא בריש בילה (ד׳ ג.) גבי פירות הנושרין שמא יעלה ויתלוש תיפוק ליה משום מוקצה וי״ל כגון דאית ליה עורבים דהוי מוכן לעורבים [יט] והא דאמרינן בפ׳ כל כתבי (שבת ד׳ קכב.) דאין מעמידין בהמה על גבי מוקצה בשבת פירוש עשבים שנתלשו בשבת הא פרשינן התם כגון שהיו עומדין בשעת חיטון במקום שבהמה לא היתה יכולה לבא שם אי נמי דצריך טעמא שמא יעלה ויתלוש לר״ש ביושב ומצפה וא״ת טעמא דמוקצה למה ליה תיפוק ליה משום שמא יעלה ויתלוש ול״ל דשמא יעלה ויתלוש לא הוי אלא בפירות האילן שקלים ליתלש אבל לפתות דבעי מרא וחליגא לא וכן במשקין דגזרינן שמא יסחוט לפי שקלים ליסחוט ודגים שנלודו בי״ט אסורין [כ] משום מוקצה כגרוגרות ולמוקין ולא משום דגזרינן שמא יצוד ותדע דבסוף כל כתבי (שם ד׳ קכב.) גבי מילה מים לבהמתו ונכרי שהליך הגר ועשה כבש לא אסרינן לישראל לירד אחריו גזירה שמא יעשנו והא דמדמי בפ״ק דחולין (ד׳ יד:) שמא יסחוטו לשמא יסחוטו הוה מלי למידחי דלא דמו כדפי׳ אלא דבלאו הכי דחי ליה שפיר: **זכרון** אחד עולה. דבראש השנה כתיב זכרון תרועה ובראש חדש כתיב בפרשת בהעלותך גבי חצוצרות והיו לכם לזכרון פי׳ רש״ס [כא] דאין צריך להזכיר מקראות של מוסף לא ד״ט ולא דר״ח כדאמר רב חיננא [כב] א״ר בשילהי ר״ה (ד׳ לה.) כיון שאמר ומנחתן כתוב לאמר שוב אינו צריך גבי מלכיות זכרונות ושופרות ואם התחיל צריך לסיים והא דתנן [כג] הפותח לא יפתוח משלש היינו בהתחיל והוא הדין נמי במקראות דקרבנות ואם בא להזכיר מזכיר אף של ר״ח ור״ת מפרש דההיא דרב חיננא דווקא במלכיות זכרונות ושופרות אבל דמוסף צריך להזכיר לעולם אבל דר״ח אין צריך כלל להזכיר דנפטר במה שאמר מגבד עולת החדש ומנחתה והגיה במחזורו ושני שעיריס לכפר ושני תמידים כהלכתם ולר׳ יצחק אין נראה לחלק בין מלכיות זכרונות ושופרות למקראות דמוסף ויש גאונים קדמונים שאין מניחין לומר ובראש חדשיכם דלא ליתי לזלזולי במועדות ויו״ט ראשון של ר״ה דיאמרו יום שני עיקר כמו בראשי חדשים של כל השנה ואתי לממני מועדות מיום שני ואין נראה לר״י דבכולהו שמעתא ליכא דחש להאי זלזולא ונצרוך בערך חדש שהחדש מתבטל בו הוי אומר זה ר״ה [כד] פי׳ שאין אומר ובראשי חדשיכם לא בתפלה ולא (ג) בזולתה: [וע״ע תוס׳ בילה טו. ד״ה אחהו ותוס׳ ר״ה ח: ד״ה שהחדש ועוד שם בחו׳ לה.]

לית

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [מלה כה.], ב) [ע״ תוס׳ שבת קכב. ד״ה ומס ותוס׳ בילה כה. ד״ה הבא] ועי׳ תוס׳ לקמן מא: ד״ה במדיר], ג) [ב״מ מט: ע״ז כב.], ד) שבת קלט., ה) שבת כג., ו) [תוספ׳ ברכות פ״ג ותוספתא ר״ה סוף פ״ב], ז) ויקרא כג כד., ח) במדבר י׳ ו׳, ט) ר״ה לב., י) פ״ק דביצה סה״א, כ) ע׳ תוס׳ לעיל לב. ד״ה רב ששת בשם בה״ג, ל) כגון ברכות לג., מ) שבת מה:, נ) ע״ ריש חולין, ס) פסחים נו:, ע) ביצה כד., פ) ר״ה לב. ע״ש, צ) ר״ה ח ע״א-ב, ק) שבת פ״ג ה״א.

הגהות הב״ח

(א) בתד״ה לי מסכתת וכו׳ דמירושלמי דכירה ק) מ״מ: (ב) גמ׳ לדנה בר שמואל וא״ל וכו׳ לא היו: (ג) תוס׳ סוף ד״ה זכרון וכו׳ ולא זולמה. נ״ב פ׳ בכל מקומות זולת התפלה דהייט בנקר בענין הקרבנות וכן בהפטרה:

גליון הש״ס

גמ׳ לא היו דברים מעולם. ע״ג כב ע״א ב״מ מט ע״ב ימות לה ע״ב תד״ה כ״ע ל״פ ב״ב קנד ע״ב תד״ה כרם נראין בכורות ד ע״ב תד״ה אלא לי אמר גדה כד ע״א תד״ה אמר ר״פ:

ליקוטי רש״י

ליפתא. לפת [לעיל כה.]. נפק. יצא [ב״ק קיא:]. שרא. המיר [ע״פ ביצה יא:]. למיזבן. לקנות [ב״מ עג:]. דקא מפשי. שמרמים [ברכות לז:]. דגזו. שמתכו [סנהדרין קו.]. אסא. הדס [שבת נ:]. אורתא. לילה [ר״ה כה.]. לאלתר. מיד [ברכות מ:]. מפני שאינן בני תורה. ומקילי טפי [שבת קלט.]. כי הוינן. כשהיינו [ב״ק צב:]. תניתוה. משנה היא [רשב״ם ב״ב פה:].

הגהות וציונים

(א) בכת״י ובראשונים דגזו להו גוים אסא (וכ״ה ברש״י לעיל בעמוד הקודם ד״ה פסק). בכת״י ובכמה ראשונים הגי׳ (במקום ״בי״ט שני״) ביומא טבא. ועי׳ ריטב״א ובתורת חיים: (ב) בכת״י מדכרינן (וכן הלשון יפה, דק״ס): (ג) הוספה זו ליתא בכת״י ובכל הדפו״י והוסיפוהו בדפוסים המאוחרים מן התוס׳, ועי׳ רש״ש (דק״ס): (ד) [צ״ל בשניהם, ולפי זה לא צריכין לדוחק שכתב הרש״א] (גליון): (ה) צ״ל מפרש בירושלמי (רש״ש): (ו) ורש״י פי׳ נמי התם כיון שאמר נעשה ונקריב לפנין כמו שכתבת בתוריתך שוב א״צ לומר מקראות מוספין אלא שבשם רבותיו פירש דקאי אמלכיות זכרונות ושופרות [רש״ל בשם גליון] (גליון): ז) [לפנינו איתא שם רב חננאל] (גליון), וכ״ה בתוס׳ הרא״ש:

רבינו חננאל

גליות וכן הלכה: **ההוא לפתא דאתיזה נכרים** למחזא ביו״ט שני של גליות חזייה רבא דאכמשא אמר הא ודאי מאיתמול (מעיקרא) [נעקרה] הויא לה כההוא טביא דאיתציד ביום טוב ראשון ואשתחיט ביו״ט שני. מאי חיישת דלמא מחוץ לתחום אתאי היום הא קי״ל בהא כל דבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר לאכול אותו וכ״ש הדא לפתא דאדעתא דנכרים אתאי דידעי דהאידנא יומא טבא הוא לאזבוני ושרא לישראל למזבן מיניה כיון (דחזא ביו״ט אחרי׳) [דחזנו נכרים אחרים] הוו אמרי ישראל נמי האידנא ביום [טוב] שני זבני והוו משיי ואייתו. אמר הא ודאי מדעתא דישראל משיי ואייתי הדר אסר להו למזבן כלל. **והא אסא דגזו לה נכרים ביו״ט** אסיקנא אפילו הן בני תורה דאסיר לאורתא לישראל לאורוחיה ביה לאלתר [אלא] משהי ביה בכדי שיעשו פי׳ כשיעור שילך ישראל משתשכה בגן ריגזו ויביא ואחר שהיית שיעור זה שרי: **מתני׳ ר׳ דוסא אומר העובר לפני התיבה ביו״ט של ר״ה אומר החליצנו את יום רה״ח הזה כו׳.** איבעיא להו מהו להזכיר מוסף של ר״ח עם מוסף של ר״ה כיון דחלוקין במוספין מדכרינן או דלמא זכרון אחד לכאן ולכאן **ואתינן למיפשטא** ממתניתין מדקתני ר׳ דוסא החליצנו את יום ראש החדש הזה ש״מ דהחינן לא ר׳ דוסא להתנות איירי לומר אם היום אם למחר א) אבל להזכיר אינו מזכיר אלא זכרון אחד. **ואמרינן הכי נמי מסתברא** דלא איירי ר׳ דוסא אלא להתנות מדקתני ר׳ דוסא (עוסק) [עושה] בראשי חדשים של כל השנה כולהו כו׳. **ואסיקנא** זכרון אחד עולה לכאן ולכאן: ירושלמי ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יוסי העובר לפני התיבה ביו״ט של ר״ה אינו צריך להזכיר של ר״ח פי׳ אינו צריך להזכיר מוסף של ר״ח. **וקי״ל כי הא מתני׳ שבת שחלה להיות בר״ח** או בחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל ככל שבת. ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואמרינן קדושת היום באמצע

חשק שלמה על ר״ח

א) לכאורה הכבר פשוט דמעלי דחמיש לא להמתת מרגע קאי דר׳ דוסא הא בהגיה אמר דצרך להזכיר של ר״ח ומולי לעמ״ב רמינו הסיפגעת אינו אלא אם צריך להזכיר מוסף ר״ה עם מוסף ר״ה אבל דגם ר׳ דוסא יש לעמגעת ועדיין צ״ע.

עין משפט נר מצוה

צט א ב מי׳ פ״ב מהל׳ יו״ט הלכה י ועור ש״ע א״ח סי׳ תקטו ס״ה: ק ג מי׳ שם הלכה י: קא ד מי׳ פ״ב מהל׳ תפלה הלכה ה ו סמג עשין יט טור א״ח סי׳ תקפב:

ליה הלכתא כרב אחא בר יעקב. פירש רש"י ולא מיתפרש ור"מ פי' דבפרק מוקין (שבת ד' קלט.) גבי כשות' פריך וליתיב ליטוקא דישראל ומשני דילמא אתי למיסרך וקיס לן דרב אחא בר יעקב הקשה אותה קושיא[מ]: **דלמא** אתי למיסרך. אומר רבינו שמואל דוקא גבי זמן שהוא קבוע מיישינן דלמא אתי למיסרך אבל אם אירע ברית מילה בין בשבת או ביו"כ דלא הוי אלא אקראי בעלמא לא מיישינן דלמא אתי למיסרך ומעשה היה בחופה בעשרה בטבת נתנו הכוס לתיוקא לשתות: [ומעשה היה בברית מילה ברבינו יעקב בר יקר שהל עשרה בחב בל' בשבת והוא היה אב"ד ולוה להתפלל מנחה גדולה ולתלו ואכלו מפני ס"ע שלהן היה דכתיב[מ] שם אנכי כו' והאי דלא מברכינן שהחיינו משום לערבת דיוקא[נ]. תוס' שאנ"ן]:

אמר רבי זירא שאני ר"ח מתוך שבולל לשחרית[מ] וערבית כולל נמי במוספין ומי אית להו לב"ש כולל והתניא ר"ח שחל להיות בשבת ב"ש אומרים מתפלל שמנה וב"ה אומרים [א]מתפלל שבע קשיא: וכולל עצמו תנאי היא [ב] דתניא שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד [ג] ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו שבע ואומר מעין המאורע בעבודה ר' אליעזר אומר בהודאה ואם לא אמר מחזירין אותו ובמוספין

[ד]מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומרים כל מקום שזקוק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע מאי הוה עלה א"ר חסדא [ה]זכרון אחד עולה לו לכאן ולכאן וכן אמר רבה[ו] זכרון אחד עולה לו לכאן ולכאן: ואמר רבה כי הוינא בי רב הונא איבעיא לן מהו לומר זמן בראש השנה וביום הכפורים כיון דמזמן לזמן אתי אמרינן או דילמא כיון דלא איקרו רגלים לא אמרינן לא הוה בידיה כי אתאי בי רב יהודה אמר אנא [ה]אקרא חדתא נמי אמינא זמן א"ל רשות לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי חובה מאי א"ל רב ושמואל דאמרי תרווייהו אין אומר זמן אלא בשלש רגלים מיתיבי [א] תן חלק לשבעה וגם לשמונה ר' אליעזר אומר שבעה אלו ז' ימי בראשית שמונה אלו ח' ימי מילה ר' יהושע אומר שבעה אלו ז' ימי הפסח שמנה אלו ח' ימי החג כשהוא אומר וגם לרבות גם עצרת וה"ה ויהו"כ מאי לאו הני כולהו עיקר לקדש אותן בזמן (אחה) [ואתן] וגם לרבות גם עצרת מפני שהוא יום אחד וה"ה ויהו"כ אין בהן זמן משום דליכא זמן אלא בכוס. אי אמרת דאיקלע ליה כוס. תינח ר"ה אלא יה"כ היכי ליעביד [אין] מייתי כוס ומברך עליה ומדבר זמן ושתי ליה מכי

אמר ר' זירא. לעולם צריך להזכיר ומיהו לגבי שמאי ברכה באנפי נפשה לרשם חדש לא בעי ולאו משום דזכרון דרשם השנה עולה לו דמשמע דכיון דרשם השנה הוא היינו רשם חדש דאי הוה נמי שבת ורשם חדש ולאו רשם השנה לא בעי ליה ברכה בפני עצמה אלא מותם מקדש השבת וישראל ורשאי חדשים והלכך ברשם השנה נמי מותם מקדש ישראל ויום הזכרון ורשאי חדשים ואע"ג דבשבת ורשם השנה בעי לכל חד ברכה בפני עצמה ברשם חדש מודו דמתוך שכולל ברכתו בתוך ברכת היום שחרית וערבית ואפילו בשאר שבתות דהיה ולאי אפילו לגבי שמאי פשיטא לן דלא בעי לכל חד ברכה לעצמו דהא אי הוה מיקלע בחול אין לו ברכה שחרית וערבית אלא אומר יעלה ויבא בעבודה והלכך כי מיקלע בשבת אפילו למאן דאמר לקמן דבשבת לא מדכרינן דרשם חדש בעבודה אלא בברכת היום מיכלל הוא דכיילינן ולאו בפני עצמה: כולל נמי במוספין. לגבי שמאי ואע"ג דבחול אית ליה ברכה במוספין לעצמו הכא מיכלל הוא דכיילינן הואיל וכולל שחרית וערבית אבל שאר ימים טובים לאית להו ברכה ערבית ושחרית כי מיקלעי בחול בהני פליגי בית שמאי כי מיקלעי בשבת ומצלרי להו ברכה בעצמן בכל תפלותיהם: ומי אית להו לבית שמאי כולל. בברכת המוספין של רשם חדש לאיקלע בשבת: מתפלל שמונה. של רשם חדש ושל שבת ובמוספין קאמר: קשיא. וש"מ כיון דבשאר שבתות קא בעו ב"ש ברכה לרשם חדש ובר"ה לא בעו לטעמא משום דזכרון דרשם השנה עולה לו וש"מ אפילו מכלליה ולאכוורי נמי לא בעיין: זכולל עצמו. דשחרית וערבית ברשם חדש שחל להיות בשבת: תנאי היא. לאיכא תנא דאפילו כולל לית ליה אלא אומר יעלה ויבא בעבודה בבחול אבל בברכת היום אינו מזכר כלל אפילו לכוללו: ומתחיל[ו] בשל שבת. ותמן לגו אם יום המנות הזה ומסיים בשל שבת מקדש השבת ותו לא ומיהו במוספים בחמנע ברכה הוא נכלל אבל שחרית וערבית אינו נכלל אפילו בחמנע והאי תנא לית ליה כולל שחרית וערבית:

כל מקום שזקוק לשבע. ואפילו שחרית וערבית: קדושת היום. של רשם חדש עם של שבת כגון אם יום המנות הזה ואם יום רשם חדש הזה ואם מועד הוא אם יום השבת הזה ואם יום חג פלוני הזה: (פסק ומסכת בילה קבעינן הלכתא דלא כי הני תנאי דמסיימי בשל שבת לחודיה במוספין אלא אף קדושת היום בעי לאדכורי בחתימה מקדש השבת וישראל והזמנים ורשם חדש מקדש השבת וישראל ורשאי חדשים אבל במאי דקאמר שחרית וערבית ומתפלל כדרכו ואומר מעין המאורע בעבודה הלכתא כווותיה וגבי כולל דשחרית וערבית קבעינן אין הלכה כאותו הזוג דאמרי כל מקום שזקוק לשבע בפרק שני דבילה[ו]:) מאי הוי עלה. מהו להזכיר של רשם חדש ברשם השנה: אקרא חדתא. כשאני רואה לעשות חדשה משנה לשנה אמינא זמן: אלו שבעת ימי בראשית. השבת נמצר מתוכם: שמונה ימי מילה. השמיני נמצר מתוכם: אלו ז' ימי הפסח. שאתה צריך לתת חלק לכולם ולקמן מפרש מאי חלק: לברכה. דמברכים כל יומא מקדש ישראל והזמנים: מכל מקום כום בעינן. לעיל מהדר לאוקומי הכי נמי מסתברא דאי ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא ודקאמר דאי לא אמר האידנא אחריא אחריא אי נמי ליתא דהא כום יין בעי לומר הברכה עליו ואמאי קאמר אית להו כום אבל בשאר יומי לכולי עלמא לית להו: הא לא קשיא דמיקלעי ליה כום. ועכשיו אזמן קאי ורב נחמן לא מסייעיה: תינח עצרת וראש השנה. איכא לאמר דזמן אכום קאמר ליה אלא יום הכפורים אי מזמן מוקמת ליה על כרחך סייעתא לרב נחמן היא דעל הכום היכי ליעביד אי מברך עליה ושתי ליה וכו': מי בדלת. פעם אחת נתקשרו שמים בעצים והתפלל רב של שבת מבעוד יום ואמר ליה רב ירמיה לרב מי בדלת מן המלאכה משקבלת עליך שבת ואמר ליה אין בדלנא: ליתביה לינוקא. לשמואל לאחר שיברך עליו דהאי שיטעום דקאמר לאו דווקא קאמר אמבבל] דהוא הדין כי שתי אחרינא דטעמא מעשה דגמאי הוא לכוס של ברכה אלא יהנה אדם ממנו לאלתר שתהא ברכת היין דבורא פרי הגפן אלא לצורך ומכי טעם ליה אחרינא שפיר דמי וכדתניא נמי בגמרא דפרק ראוהו בית דין (ר"ה כט:) לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם שהרי הן יכולין לעשות אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי לחנכן במצות ואף על פי שהוא לא טעם אלא מיו שפיר דמי ואף על פי שברך עליה ברכת המוציא: ו) דרב אחא בר יעקב * לא איתפרש: דאתי למיסרך. התיוקא לאחר המנהג[מ] זה ולשתות כיום הכפורים אחר שיגדיל: מאי הוי עלה. צריך לומר זמן ברשם השנה ויום הכפורים או לא: כד חזייה. רב אבא ראה: אמר ליה דלויה לרטיבא רפסא ליה בדוכתיה. המגביה עץ לא שאינו ראוי להיסק בידוע שצריך למקומו הואיל ואינו אינו צריך שעל חנם לא הגביהו כלומר על חנם לא בחת לכאן:

וכן

אמר אמן קבליה ליה"כ עליה ואחתר בשתיה. דא"ל רב ירמיה לרב כיון דאת מצלי של שבת מבעו"י (אבדלת) [אי בדלת] וקבלת לשבת עלך וא"ל בדילנא. ליבריך אבסא ולישבקיה המברך צריך שיטעום ליתביה לינוקא ולישתייה דלאו בר חייובא הוא לית הלכתא כרב אחא בר יעקב דשרי בכי האי גוונא. דחייישינן דלמא אתי ינוקא למיסרך ולשתיה כוס ברכה כי האי גוונא ביום"כ והוא גדול. כיוצא בו גרסינן בשבת פ' ר"א אומר תולין כו' (דף קלט.) ליתן לינוקא דישראל אתי למיסרך ו' ואסיקנא הלכתא אומר זמן בר"ה וביום"כ וזמן אומר אפי' בשוק ולא צריך כוס. אמר רבא איבעיא לן בני בי רב דיתבי בתענית במעלי יומא טבא מהו לאשלומי לא הוה בידיה אתאי לקמיה דרב יהודה ולא הוה בידיה אמר רבא[מ] נחזייה אנן דתניא[מ] ח"ט באב שחל להיות בשבת

וכן

כל מקום שזקוק לשבע. ואפילו שחרית וערבית: קדושת היום. של רשם חדש עם של שבת כגון אם יום המנות הזה ואם יום רשם חדש הזה ואם מועד הוא אם יום השבת הזה ואם יום חג פלוני הזה: (פסק ומסכת בילה קבעינן הלכתא דלא כי הני תנאי דמסיימי בשל שבת לחודיה במוספין אלא אף קדושת היום בעי לאדכורי בחתימה מקדש השבת וישראל והזמנים ורשם חדש מקדש השבת וישראל ורשאי חדשים אבל במאי דקאמר שחרית וערבית ומתפלל כדרכו ואומר מעין המאורע בעבודה הלכתא כווותיה וגבי כולל דשחרית וערבית קבעינן אין הלכה כאותו הזוג דאמרי כל מקום שזקוק לשבע בפרק שני דבילה[ו]:) מאי הוי עלה. מהו להזכיר של רשם חדש ברשם השנה: אקרא חדתא. כשאני רואה לעשות חדשה משנה לשנה אמינא זמן: אלו שבעת ימי בראשית. השבת נמצר מתוכם: שמונה ימי מילה. השמיני נמצר מתוכם: אלו ז' ימי הפסח. שאתה צריך לתת חלק לכולם ולקמן מפרש מאי חלק: לברכה. דמברכים כל יומא מקדש ישראל והזמנים: מכל מקום כום בעינן. לעיל מהדר לאוקומי הכי נמי מסתברא דאי ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא ודקאמר דאי לא אמר האידנא אחריא אחריא אי נמי ליתא דהא כום יין בעי לומר הברכה עליו ואמאי קאמר אית להו כום אבל בשאר יומי לכולי עלמא לית להו: הא לא קשיא דמיקלעי ליה כום. ועכשיו אזמן קאי ורב נחמן לא מסייעיה: תינח עצרת וראש השנה. איכא לאמר דזמן אכום קאמר ליה אלא יום הכפורים אי מזמן מוקמת ליה על כרחך סייעתא לרב נחמן היא דעל הכום היכי ליעביד אי מברך עליה ושתי ליה וכו': מי בדלת. פעם אחת נתקשרו שמים בעצים והתפלל רב של שבת מבעוד יום ואמר ליה רב ירמיה לרב מי בדלת מן המלאכה משקבלת עליך שבת ואמר ליה אין בדלנא: ליתביה לינוקא. לשמואל לאחר שיברך עליו דהאי שיטעום דקאמר לאו דווקא קאמר אמבבל] דהוא הדין כי שתי אחרינא דטעמא מעשה דגמאי הוא לכוס של ברכה אלא יהנה אדם ממנו לאלתר שתהא ברכת היין דבורא פרי הגפן אלא לצורך ומכי טעם ליה אחרינא שפיר דמי וכדתניא נמי בגמרא דפרק ראוהו בית דין (ר"ה כט:) לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם שהרי הן יכולין לעשות אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי לחנכן במצות ואף על פי שהוא לא טעם אלא מיו שפיר דמי ואף על פי שברך עליה ברכת המוציא: ו) דרב אחא בר יעקב * לא איתפרש: דאתי למיסרך. התיוקא לאחר המנהג[מ] זה ולשתות כיום הכפורים אחר שיגדיל: מאי הוי עלה. צריך לומר זמן ברשם השנה ויום הכפורים או לא: כד חזייה. רב אבא ראה: אמר ליה דלויה לרטיבא רפסא ליה בדוכתיה. המגביה עץ לא שאינו ראוי להיסק בידוע שצריך למקומו הואיל ואינו אינו צריך שעל חנם לא הגביהו כלומר על חנם לא בחת לכאן:

וכן

עין משפט נר מצוה

קג א מי' פ"ג מהל' תפלה הלכה יא סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' תכה סעיף ג:

קג ב מי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

קד ג מי' שם טור ש"ע שם סעיף ג:

קה ד מי' פ"ג מהלכות תפלה הלכה ה סמג עשין כט טוש"ע א"ח סי' תקפב סעיף ו [וכרב אלפס שבועות סוף פ"א דף רפז]:

קו ה מי' פ"י מהלכות ברכות הלכה ב סמג עשין מז טוש"ע א"ח סי' רכה סעיף ג:

קז ו מי' פב"ע מהל' שבת הלכה כג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' תיט סעיף ח:

קח ז (מי' פ"ל מהל' מענית הל"ו) טוש"ע א"ח סי' רמט סעיף ג ד:

קט ח מי' פ"ה מהל' מענית הלכה ח סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' תקנב סעיף י:

תורה אור השלם

א) תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה רָעָה עַל הָאָרֶץ: [קהלת יא, ב]

רבינו חננאל

מ) וכן הלכתא כהני תנאי כ"מ שזקוק לשבע (כגון שבת) ואפילו בערבית ושחרית ומנחה מתחיל בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע [ומסיים] בשל שבת והני מילי בר"ח וחוה"מ אבל ביום טוב אפילו בערבית ובשחרית ובמנחה מתחיל בשל שבת ומסיים בשל ג) שבת ואומר קדושת היום באמצע: ירושלמי ר' יסא משלח כתוב לון אע"פ ששלחנו לכם סידרי מועדות אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש רב חסדא ורבה דאמרי תרווייהו זכרון אחד עולה לכאן ולכאן: אמר רבה איבעיא להו מהו להזכיר זמן בר"ה וביום הכפורים ואמר [ליה] רב ושמואל דאמרי תרווייהו אין אומרים זמן אלא בשלש רגלים בלבד. ומותבינן מהא תן חלק לשבעה גם לשמונה ר' אליעזר אומר שבעה אלו ז' ימי בראשית שמונה אלו ח' ימי מילה ר' יהושע אומר שבעה אלו ז' ימי הפסח שמנה אלו ח' ימי החג כשהוא אומר וגם לרבות גם עצרת וה"ה ויהו"כ מאי לאו הני כולהו עיקר לקדש אותן בזמן (אחה) [ואתן] וגם לרבות גם עצרת מפני שהוא יום אחד וה"ה ויהו"כ אין בהן זמן אלא בכוס. אי אמרת דאיקלע ליה כוס. תינח ר"ה אלא יה"כ היכי ליעביד [אין] מייתי כוס ומברך עליה ומדבר זמן ושתי ליה מכי

חשק שלמה על רבינו חננאל מ) נראה לי"ל ולית סילכתא כהני תנאי דהא בשבת בעינא דף י"ז ע"א לתן הלכה כאותו הזוג וכן משקין רבינו בעצמו בהדיא לקמן דדוקא בין"ט מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת. ג) עיין בפ"ב דיו"ט אם דפסק הש"ס דהילכתא כהני דלף מותם בה מקדש השבת וישראל והזמנים ודבהי רבינו ל"ע.

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) מיה יז. [מוספתא ברכות פ"ב] הי"ד ע"ש מוספתא מיירי בר"מ ומוה"מ בחול אולם ע"ש אור הגנוז אות טז ובנוסחאות בת"י אות ה, ב) [סוכה מז:], ג) ברכות מז:, ד) [שם נב. פסחים קה:], ה) תענית כט:, ו) [דף יז:], ז) עי' בגלה מז:, ח) [ועי' תוס' שבת קנט. ד"ה וליתן], ט) תהלים קיט קסב (ועי' שבת קל.), י) כתובות ח ע"א.

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ליה הלכתא כרב אחא בר יעקב דילמא אתי למסרך. נ"ב עיין בפרק מוקין שבת דף קלט במ"ש התוס' בד"ה וליתן ליה:

גליון הש"ס

רש"י דרב אחא ב"י לא איתפרש. ועי' ברכות כה ע"ב ברש"י ד"ה מאן שמעת ליה וש"ר:

הגהות וציונים

מ) בכת"י שחרית וערבית: ב) צ"ל וכן אמר רבא (מהרש"ל בדפו"ר) והגה ישרה היא מאד דרבה הא קא בעי לה (דק"ס): ג) [בשאלתות סוף רזאת הברכה איתא רב ייבא סבא וכן בגירסת רש"י לפנינו] (גליון), וכ"ה בכת"י וע"ר בילקו"מ: ד) בכת"י והא אימא לן אזל כד חזייה וכו': ה) צ"ל אמר רבה נחזי אנן (יעב"ץ ע"ש), וכ"ה בכת"י: ו) צ"ל מתחיל (גנז"י): ז) בדפו"ר לאו דווקא אמבבל קאמר: ח) בדפו"ר התינוק אחר מנהג זה לשתות ביה"כ (ועי' הג' יעב"ץ בילקו"מ):

ליקוטי רש"י

מתפלל שבע. בשאר שבתות כי היכי דבחול אין לו למועד ברכה קבועה בשלש תפלות אלו אף בשבת אין צריך לקבוע לו ברכה לבית שמאי ולא לבנו לבית הלל. מעין המאורע. רשם חדש או מועד. בעבודה. כגון יעלה ויבא בברכת עבודה. בהודאה. כמו שאומר על הנסים בחנוכה ופורים. כל מקום שזקוק לשבע. ואפי' ערבית ושחרית ומנחה [ביצה יז.]. תן חלק לשבעה. דבמתני אמרו תן חלק ומו' אלו שבעת ימי בראשית לגוף בשבת וגם לשמונה אלו שמונת ימי המילה דבר אחר תן חלק לשבעה קרבנות בבר של שבעת ימי פסח וגם לשמונה של שמונת ימי הראידנא [קהלת יא, ב]. אפילו בשוק. בלא כוס [שם מז:]. מי בדלת. אותו היום שהתפלל רב על שבת בערב שבת אמר ליה רבי ירמיה מי בדלת מן המלאכה הואיל וקבלת עליך שבת בתפלתך